

*in de
etalage*

Zwanen in een stadsvijver

Het Stedelijk Museum Kampen slaagde er eind 2006 in een schilderij te verwerven van de kunstenaar Willem Bastiaan Tholen (1860-1931).

Het werk werd verkregen bij kunsthandel Richard Polak in Den Haag, waar het te koop stond onder de titel *Zwanen in een stadsvijver*. In werkelijkheid staat op het schilderij een deel van het Kamper plantsoen afgebeeld. Vanaf de kant van de Broederpoort zien we de gracht en het park richting Cellesbroeksweg. Het bruggetje en een deel van de spitsen van de Cellesbroederspoort zijn zichtbaar.

Het betreft een olieverf op paneel met dagmaten 27,5 x 46 cm en het is linksonder gesigneerd. Het is gemaakt tussen 1880 en 1885.

De schilder Willem Bastiaan Tholen werd op 13 februari 1860 in Amsterdam geboren, maar kwam op vierjarige leeftijd met zijn ouders naar Kampen. Het gezin vestigde zich aan de Vloeddijk. Tholen raakte al snel bevriend met Jan Voerman (1857-1941), met wie hij op dezelfde school zat. Beide jongens vonden elkaar in hun passie voor tekenen. Na de lagere school volgden Tholen en Voerman - tussen wie een levenslange vriendschap ontstond - in de avonden de stadstekenschool in Kampen, waar zij les kregen van lokale grootheden als C.H. Hein, F.J. Buytendijk en later ook van J.D. Belmer. Beiden werden in 1876 aangenomen op de Rijksakademie in Amsterdam waar zij lessen volgden bij Auguste Allebé, een docent die grote waarde hechtte aan de beheersing van diverse schildertechnieken.

Tholen bleef slechts één jaar op de academie. In november 1877 deed hij examen voor de acte middelbaar handtekenen, waarna hij een jaar lessen volgde aan de Polytechnische School in Delft. Tholen besloot vervolgens om zich verder in het schildersvak te bekwamen en nam les bij de schilder P.J.C. Gabriël. In 1880 verbleef hij drie maanden in diens atelier in Brussel. Daarna aanvaardde hij de functie van tekenleraar aan de burgeravondschool in Kampen. Atelierruimte had Tholen in het ouderlijk huis. Het contact met Gabriël bleef bestaan, evenals dat met Voerman, die vanaf 1883 weer gedeeltelijk in Kampen woonde. Samen trokken zij erop uit en schilderden in de omgeving van Kampen.

In de jaren 1880-1885 probeert Tholen los te komen van zijn leraarschap om zich volledig aan de schilderkunst te wijden. Als hij in 1886 trouwt met

Coba Muller, voegt hij de daad bij het woord. Het paar vestigt zich in Den Haag. De invloed van Gabriël op het werk van Tholen neemt vanaf dat moment af. Hij ontwikkelt meer zijn eigen stijl. Zijn onderwerpskeuze wordt gevarieerder en het kleurgebruik gedempter.

In het schilderij *Zwanen in een stadsvijver* is de invloed van Tholens leermeester Gabriël echter nog goed zichtbaar. Het is een kleurrijke en goed weergegeven landschapsimpressie. Hierdoor en door het feit dat het onderwerp duidelijk het stadspark van Kampen betreft, valt het ontstaan van dit werk te dateren in de periode 1880-1885.

Extra interessant is het dat het onderwerp van het schilderij nu eens niet het veel geschilderde stadsfront is, maar het groene gezicht van Kampen zoals dat er eind 19de eeuw uitzag. Het aangekochte schilderij van de kunstenaar Willem Bastiaan Tholen zal in de presentatie van het nieuwe museum - dat naar verwachting begin 2008 open gaat - dan ook direct zijn in te passen.

Inmiddels is de titel van het schilderij omgedoopt tot *Zwanen in de stadsvijver van Kampen*.

René van Mierlo